

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสมยงค์ ศรีลุน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๔๘ ม. ๘ ต. บุ่ง อ. วังหิน จ. ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๕๗๖๑๒๖ Facebook สมยงค์ ศรีลุน Line ๐๘๖-๐๕๗๖๑๒๖

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๘ ปัจจุบันอายุ ๖๐ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานบันการศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวังหิน

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ การหยอดข้าวนาแห้ง

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว

ฐานเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว เป็นฐานที่มีองค์ความรู้การผลิตข้าวที่มุ่งเน้นการลด ต้นทุนการผลิตที่มุ่งเน้นการปรับปรุงบำรุงดินเป็น หลัก เช่น การใส่ปุ๋ย การไถกลบตอซัง ประโยชน์ ของการไถกลบตอซัง และการทำนาหยอด ที่ เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการ จัดการแปลงนาของตนเอง และมีแปลงสาธิต การทำนาหยอดที่ใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๘ กิโลกรัมต่อไร่

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การเพิ่ม ผลผลิต

ฐานเรียนรู้การเพิ่มผลผลิตเป็นฐานที่มีองค์ความรู้การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ที่มุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิตที่มุ่งเน้นการปรับปรุงบำรุงดินเป็นหลัก เช่น การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การพัฒนา คุณภาพผลผลิต

ฐานเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพผลผลิต เป็นฐานที่มีองค์ความรู้ เรื่องการรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ และ GAP ข้าว ตลอดจนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการค้า

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การแปรรูป/ บรรจุภัณฑ์

ฐานเรียนรู้การแปรรูป/บรรจุภัณฑ์ เป็นฐานที่มีองค์ความรู้ เรื่องการผลิตข้าวกล้องงอก

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การตลาด

ฐานเรียนรู้การตลาด เป็นฐานที่มีองค์ความรู้ เรื่อง การตลาดสินค้าเกษตรด้วยตนเอง

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำแนวคิดที่จะเปลี่ยนรูปแบบทำการเกษตร โดย ยึดหลักและน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในครัวเรือน และในชีวิตประจำวันของตนเองก่อน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๘ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ หลักสูตรมาตรฐานการผลิตข้าว

๔.๑.๒ หลักสูตรการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ

๔.๑.๓ หลักสูตรการเพิ่มผลผลิตข้าวด้วยการใช้ปุ๋ยหมัก

๔.๑.๔ หลักสูตรการควบคุมและป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒.๒ หลักสูตรเกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ การจัดทำบัญชีฟาร์ม

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุดิบประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

๔.๔.๑ หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิตข้าว

วัตถุดิบประสงค์

๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว

๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยให้ตรงตามความต้องการของพืช

เนื้อหาหลักสูตรการลดต้นทุนการผลิตข้าว

นายสมยศ ศรีลุน มีการลดต้นทุนการผลิตข้าวด้วยการใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

๑. เก็บตัวอย่างดินอย่างถูกวิธีทุกแปลงก่อนการเพาะปลูกข้าว ๓ เดือน หรือในเดือนมีนาคม เพื่อให้มีเวลาเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์และปรับปรุงสภาพดินและเก็บในช่วงเดือนเดียวกันของทุกปี

๒. ตรวจวิเคราะห์ดินโดยชุดตรวจดิน (Soil Test Kit) ที่ได้รับสนับสนุนจากสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ โดยตรวจวัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม (NPK) โดยค่าการตรวจวิเคราะห์ดินจะออกมาเป็นค่าประมาณ จากนั้นนำค่าที่ตรวจวิเคราะห์ดินได้ไปอ่านผลตามแผ่นเทียบสี และอ่านคำแนะนำสำหรับการปรับปรุงบำรุงดิน และคำแนะนำจำนวนการใส่ปุ๋ย

ตารางที่ 1 การแปลผลความเป็นกรดเป็นด่างของดิน

ระดับความเป็นกรดเป็นด่าง	การแปลผล
8.5	ด่างจัด Strongly alkaline
8.0	ด่างปานกลาง Moderately alkaline
7.5	ด่างเล็กน้อย Slightly alkaline
7.0	เป็นกลาง Neutral
6.5	กรดเล็กน้อย Slightly acid
6.0	กรดปานกลาง Moderately acid
5.5	กรดจัด Strongly acid
5.0	กรดจัดมาก Very strongly acid
4.5	กรดรุนแรงมาก Extremely acid
4.0	
3.5	
3.0	กรดรุนแรงมากที่สุด Ultra acid

ตารางที่ 2 การแปลผลระดับไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมในดิน

ระดับ	N (%)	P (mg/kg)	K (mg/kg)
ต่ำมาก	< 0.05	< 3	≤ 30
ต่ำ	0.05-0.09	3-10	31-60
ปานกลาง	0.10-0.14	11-25	61-90
สูง	≥ 0.15	26-45	91-120
สูงมาก	-	> 45	> 120

๓. นำค่าคำแนะนำการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินมาคำนวณปริมาณการใช้แม่ปุ๋ยเพื่อทำปุ๋ยสั่งตัด โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

ตัวอย่างการคำนวณ ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ หมายถึงปุ๋ยเคมีที่มี ไนโตรเจน ๑๖% มีฟอสฟอรัส ๑๖% และโพแทสเซียม ๘% ตามลำดับ และธาตุอาหารหลักทั้ง ๓ ธาตุ สามารถได้จากแม่ปุ๋ยดังต่อไปนี้
ยูเรีย (Urea) ๔๖-๐-๐ แม่ปุ๋ยสำหรับธาตุไนโตรเจน

แดป (Di-Ammonium Phosphate - DAP) ๑๘-๔๖-๐ แม่ปุ๋ยสำหรับธาตุฟอสฟอรัส

มอป (Muriate of Potash - MOP) ๐-๐-๖๐ แม่ปุ๋ยสำหรับธาตุโพแทสเซียม

หากเราต้องการนำแม่ปุ๋ยทั้งสามตัวมาผสมกันเพื่อให้ได้สูตร ๑๖-๑๖-๘ จำนวน ๑๐๐ กก. สามารถคำนวณได้ดังนี้

๓.๑ คำนวณหาปริมาณของ ปุ๋ยสูตร ๑๘-๔๖-๐ (แดป) ที่ต้องใช้

สาเหตุที่ต้องคำนวณหาปริมาณของ ๑๘-๔๖-๐ ก่อน เนื่องจากแดปเป็นแม่ปุ๋ยที่ให้ธาตุอาหารมากกว่าหนึ่งตัว คือ ให้ทั้ง ฟอสฟอรัส และไนโตรเจน

จากสูตรแม่ปุ๋ยของแฉบ ๑๘-๔๖-๐ หมายความว่า แฉบ ๑๐๐ กก. ให้ฟอสฟอรัส ๔๖ กก. และให้ไนโตรเจน ๑๘ กก.
 จากสูตร ๑๖-๑๖-๘ เราต้องการฟอสฟอรัสเพียง ๑๖ กก. ดังนั้นต้องใช้ แฉบ เท่ากับ $(๑๐๐ \times ๑๖)/๔๖ = ๓๔.๓๘$ กก.
 แต่ เนื่องจาก แฉบ มีปริมาณของไนโตรเจนด้วย ดังนั้นเราต้องคำนวณด้วยว่า ใน แฉบ ๓๔.๓๘ กก. จะมีไนโตรเจนเป็นปริมาณเท่าไร ซึ่งสามารถคำนวณได้ดังนี้
 แฉบ ๑๐๐ กก.ให้ไนโตรเจน ๑๘ กก. ดังนั้น แฉบ ๓๔.๓๘ กก. จะให้ไนโตรเจน เท่ากับ $(๑๘ \times ๓๔.๓๘)/๑๐๐ = ๖.๒๖$ กก.

๓.๒ คำนวณหาปริมาณของ ยูเรีย ที่ต้องใช้

จาก สูตร ๑๖-๑๖-๘ เราต้องการไนโตรเจนเพียง ๑๖ กก. แต่เนื่องจากเราได้ไนโตรเจนส่วนหนึ่งมาจากแฉบแล้วคือ ๖.๒๖ กก. เราจึงต้องการไนโตรเจนเพิ่มเติมอีกเพียง $๑๖ - ๖.๒๖ = ๙.๗๔$ กก.

จากสูตรแม่ปุ๋ยของยูเรีย ๔๖-๐-๐ หมายความว่า ยูเรีย ๑๐๐ กก. ให้ไนโตรเจน ๔๖ กก.
 แต่ในขณะนี้เราต้องการไนโตรเจนแค่ ๙.๗๔ กก. ดังนั้นต้องใช้ ยูเรีย เท่ากับ $(๑๐๐ \times ๙.๗๔)/๔๖ = ๒๑.๑๗$ กก.

๓.๓ คำนวณหาปริมาณของ มอป ที่ต้องใช้

จากสูตรแม่ปุ๋ยของมอป ๐-๐-๖๐ หมายความว่า มอป ๑๐๐ กก. ให้โพแทสเซียม ๖๐ กก.

จากสูตร ๑๖-๑๖-๘ เราต้องการโพแทสเซียมเพียง ๘ กก. ดังนั้นต้องใช้ มอป เท่ากับ $(๑๐๐ \times ๘)/๖๐ = ๑๓.๓๓$ กก.

สรุป ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ เราต้องใช้แม่ปุ๋ยดังนี้

ใช้ ยูเรีย ปริมาณเท่ากับ ๒๑.๑๗ กก.

ใช้ แฉบ ปริมาณเท่ากับ ๓๔.๓๘ กก.

ใช้ มอป ปริมาณเท่ากับ ๑๓.๓๓ กก.

รวม แล้วเท่ากับ ๖๘.๒๘ กก. ซึ่งได้น้ำหนักรวมไม่ถึง ๑๐๐ กก. ดังนั้นเราต้องเติมสารเติมเต็มหรือฟิลเลอร์เข้าไปเพิ่มเติมอีก $๑๐๐ - ๖๘.๒๘ = ๓๑.๗๒$ กก. เพื่อให้ปุ๋ยมีน้ำหนักครบ ๑๐๐ กก. ตามกำหนด

๔. นำปุ๋ยส่งตัดตามคำวิเคราะห์ดินใส่ลงแปลงนา ติดตามผลการใช้ปุ๋ย บันทึกกิจกรรมการเพาะปลูกทุกขั้นตอน พร้อมทั้งบันทึกผลผลิตที่ได้รับ

๕. สรุปจัดทำเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- จัดทำเอกสารความรู้เพื่อถ่ายทอดแก่เกษตรกรด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวด้วยการใส่ปุ๋ยตามคำวิเคราะห์ดิน

- จัดอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเรื่องการทำปุ๋ยสั่งตัด โดยเริ่มจากสูตรที่เกษตรกรใช้อยู่เป็นประจำสำหรับนาข้าวคือ สูตร ๑๖-๑๖-๘ และสำหรับไม้ผลคือ สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่ลดลง

- จัดอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเรื่องการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนการเพาะปลูกพืช และการทำปุ๋ยสั่งตัดตามคำวิเคราะห์ดินจากประสบการณ์แปลงเรียนรู้ และเปรียบเทียบการลดต้นทุนที่เกิดขึ้น

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรก็ตาม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ร่วมเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ จัดทำแผนขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรร่วมกับกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรต้นแบบ โดยมีวิธีการ ดังนี้

- ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ และการประชุมเชื่อมโยงเครือข่ายแปลงใหญ่และศพก. ระดับอำเภอ นำวาระการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรเข้าร่วมการประชุม
- ศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอวังหินโดยละเอียดครบทุกด้าน
- วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ต่อการดำเนินขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร
- วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของงานด้านการเกษตรในอำเภอวังหิน
- กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในอำเภอวังหิน
- จัดทำแผนการปฏิบัติการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรอำเภอวังหิน
- ประชาสัมพันธ์แผนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร

[illegible]

[illegible]

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												
				ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค.67	ม.ค. 68	ก.พ.68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค.68	ก.ย. 68	
๔. การอบรม เกษตรกร																
๔.๑ อบรมเกษตรกร ผู้นำ	๑๐	คน							๑๓			๑๒		๑๔		ศพก./ กษอ
๔.๒ สรุปผลการอบรม	๑	ครั้ง													↔	ศพก./ กษอ
๕. การพัฒนาทีมงาน																
๕.๑ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อพัฒนา ตนเองและสมาชิก	๔	ครั้ง			๒๕		๒๐				๒๒		๒๔			ศพก./ กษอ
๖. ติดตามประเมินผล และรายงาน																
๖.๑ รายงาน ความก้าวหน้า	๑๒	ครั้ง	←————— ทุกวันที่ ๒๗ ของเดือน —————→													ศพก./ กษอ
๖.๒ สรุปผลการ ดำเนินงาน	๑	ครั้ง													↔	ศพก./ กษอ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการ เริ่มต้นมาจากในอดีตมีการทำนาเพียงอย่างเดียว ราคาข้าวตกต่ำ แต่ต้นทุนการผลิตกลับสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เริ่มศึกษาช่องทางการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต โดยเริ่มต้นจากการขอความรู้จากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอวังหิน และเข้าร่วมการอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมจากสำนักงานเกษตรอำเภอวังหิน และต่อยอดไปอบรมหาความรู้จากทุกหน่วยงานด้านการเกษตร ลองปฏิบัติตามความรู้ที่ได้รับ จนเกิดการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพิ่มผลผลิตข้าวได้จริง และเริ่มการทำเกษตรผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงจากราคาข้าวมีความผันผวน เมื่อเกิดการปฏิบัติได้จริง เกษตรกรในชุมชนเริ่มเข้ามาศึกษาดูงานและต่อยอดในแปลง จนเกิดเป็นศูนย์เรียนรู้ขึ้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาด้านราคาผลผลิตตกต่ำ และต้นทุนการผลิตมีราคาสูงขึ้นทำให้ศึกษาด้านการลดต้นทุนการผลิตด้วยการนำนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยนำเทคโนโลยีการตรวจวิเคราะห์ดินมาใช้เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนการใส่ปุ๋ย และการใส่ปุ๋ยเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- การจัดการศัตรูพืชด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี โดยการนำสารชีวภัณฑ์เชื้อราไตรโคเดอร์มามาใช้ในแปลงเพื่อลดการเกิดโรคพืชในนาข้าว
- การเพิ่มผลผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักจากเศษวัสดุทางการเกษตร โดยนำหลักการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักเพื่อเป็นปุ๋ยเพิ่มผลผลิตพืชและกำจัดแมลง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- ตรวจวิเคราะห์ดินก่อนการปลูกข้าว ๓ เดือน หรือในเดือนมีนาคม
- ปรับปรุงดินตามคำแนะนำจากผลการตรวจวิเคราะห์ดิน
- คัดเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยเทคโนโลยีเครื่องคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาแช่เมล็ดก่อนหว่านข้าวเพื่อป้องกันเชื้อโรคในเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ใช้ปุ๋ยหมักเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว
- ใช้น้ำหมักสะเดาและตะไคร้หอมกำจัดแมลง

- ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อกำจัดโรคพืช
- ใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- ตรวจวิเคราะห์ดินก่อนการปลูกพืช ๓ เดือน หรือช่วงหน้าแล้งในเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม
- ปรับปรุงบำรุงดินตามคำแนะนำจากผลการตรวจวิเคราะห์ดิน คือการใส่ปูนขาว จำนวน ๕๐๐ กก./ไร่ เพื่อปรับความเป็นกรดเป็นด่างของดิน
- ใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดินรอบที่ ๑
- ใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดินรอบที่ ๒
- เก็บเกี่ยวผลผลิตและบันทึกข้อมูลผลผลิต

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓๓ ไร่
๑.๒) มะนาว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ งาน
๑.๓) มะพร้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน
๑.๔) มะม่วง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน
๑.๕) กระเจี๊ยบแดง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๐ ไร่ (พืชหลังนา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาดุก	จำนวน ๑,๕๐๐ ตัว
๒.๒) ปลากินพืช	จำนวน ๒,๐๐๐ ตัว
๒.๓) กบ	จำนวน ๒,๐๐๐ ตัว

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากการจำหน่ายมะนาว ไซโก

เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากการจำหน่ายกบ

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๖๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จาก การจำหน่ายมะพร้าว น้ำหอม โกโก้

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๓,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จาก การจำหน่ายข้าว มะม่วง กระท้อน วัว และปลาตุ๊ก

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเองคือ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หนี้สินลดลง มีเงินเก็บเงินออมจากการทำการเกษตร มีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร

ประโยชน์ต่อเกษตรกร คือ นำความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงจนเกิดผลลัพธ์ไปถ่ายทอดแก่เกษตรกรในชุมชน เกิดเกษตรกรต้นแบบเพิ่มมากขึ้นในชุมชนที่สามารถต่อยอดไปแก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ต่อไปได้

ประโยชน์ต่อชุมชน คือ เมื่อเกิดการศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตรจากศพก. เกิดการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว เพื่อรวมกันผลิต จำหน่าย เกิดรายได้จากการทำกิจกรรมของกลุ่มทำให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการนำผลตอบแทนจากกิจกรรมของกลุ่มเพื่อสาธารณะประโยชน์ในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- มีการนำเศษใบไม้ เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มาทำปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิตและจัดการของเหลือใช้

- มีการนำน้ำเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ มารดน้ำต้นไม้เพื่อประหยัดน้ำและเป็นปุ๋ยแก่พืช

- มีการเพิ่มพื้นที่ปลูกไม้ป่าเศรษฐกิจมากขึ้นในทุกปีเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

เกิดการลดต้นทุนการผลิตพืช เพิ่มผลผลิตแก่พืช เกิดการประหยัดพลังงาน เกิดการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและช่วยลดมลพิษทางอากาศ รวมไปถึงให้ความรู้แก่ผู้อื่นเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในการดูแลรักษาธรรมชาติ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ในอำเภอวังหิน ครอบคลุมในทุกด้านสามารถให้ความรู้แก่เกษตรกรในอำเภอวังหินได้อย่างครอบคลุม เช่น เรื่องการจัดการดินในพื้นที่อำเภอวังหิน เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

มีการให้บริการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร อยู่เสมอ เนื่องจากศูนย์เรียนรู้มีความเหมาะสม คือ ติดถนนมีทางเข้าออกสะดวก บริเวณกว้างขวาง มีที่จอดรถเพียงพอ มีฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ครบถ้วน เกษตรกรเจ้าของศพก.มีอสังหาริมทรัพย์ต้อนรับเกษตรกรเป็นอย่างดี และมีอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ครบถ้วน จึงได้รับความสนใจในการจัดอบรมของหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น เป็นแหล่งอบรมศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และมีเกษตรกรแวะเวียนเข้ามาศึกษาดูงานด้วยตนเองเป็นประจำทุกวัน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

มีเกษตรกรเข้ามาศึกษาดูงาน สอบถามข้อมูลด้านการเกษตรเป็นประจำทุกวัน ได้มีการรับปัญหาให้คำแนะนำการจัดการด้านการเกษตรของเกษตรกรอยู่เสมอ เช่น ปัญหาเรื่องดินเปรี้ยวจัดไม่สามารถปลูกพืชได้ ปัญหาเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปัญหาด้านการจัดการศัตรูพืช และเมื่อได้รับปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็จะประสานหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้กับเกษตรกรต่อไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร และด้านวิชาการเกษตรแก่เกษตรกรที่เข้าศึกษาดูงานเป็นประจำทุกวัน และให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในการประชุมหมู่บ้าน การประชุมต่าง ๆ ที่ได้เข้าร่วมในอำเภอวังหิน และแก่เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมที่ศูนย์เรียนรู้ที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ขยายผลจากเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๘ ตำบลสูง จำนวน ๑๐ คน มีการประชุมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิตข้าวร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยใช้ชุดตรวจดินที่ได้รับการสนับสนุนจากสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ตรวจวิเคราะห์ดินร่วมกันและปรับปรุงบำรุงดินก่อนการปลูกพืช ผลผลิตปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดินพร้อมกันที่ศพก. อำเภอวังหิน ผลผลิตข้าวในรูปแบบเดียวกับนายสมยศ ศรีลุน ทุกขั้นตอน และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตบันทึกผลผลิตเพื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่ามีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ และลดต้นทุนการผลิตได้ ๑,๐๐๐ บาทต่อไร่ เมื่อเกษตรกรจำนวน ๑๐ คน ปฏิบัติแล้วเห็นผลจริงจึงถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดินแก่เกษตรกรในชุมชนของตนเองต่อไป

ขยายผลจากเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่พริก ที่เข้ารับการอบรมเกษตรกรผู้นำ จำนวน ๑๐ คน เรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อเพิ่มผลผลิตพืช โดยได้สาธิตวิธีการทำปุ๋ยหมัก และได้แจกพด.๑ สำหรับทำปุ๋ยหมักแก่

เกษตรกร และได้ติดตามผลพบว่ามีการนำเอาไปปฏิบัติจริง จนสามารถลดต้นทุนการผลิตพริกลงได้เป็นจำนวนเงิน ๓,๐๐๐ บาทต่อไร่

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่
นายสมยศ ศรีสุน เกษตรกรต้นแบบศพก.อำเภอวังหิน เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมอดินอาสา บัญชีอาสา คอยให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในอำเภอวังหิน และคอยประสานงานกับหน่วยงานด้านการเกษตร

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอกับศพก.เครือข่าย เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาด้านการเกษตรของอำเภอวังหิน โดยคำนึงถึงบริบทของอำเภอและความต้องการของเกษตรกร
- ประสานความร่วมมือและร่วมบูรณาการทำงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อพัฒนางานด้านการเกษตรในอำเภอวังหินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรในอำเภอวังหินมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับปัญหาและความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เข้ามาได้
- เป็นแบบอย่างในการนำเทคโนโลยีด้านการเกษตรใหม่ๆ ในการทำการเกษตร แก่เกษตรกร
- สร้างความเข้มแข็งให้กับศพก.เครือข่ายทุกศูนย์ในอำเภอวังหิน และร่วมสร้างความสามัคคีในการดำเนินงานของศพก.อำเภอวังหินทุกศูนย์

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
มีความภาคภูมิใจในการดำเนินงานศพก. เพราะได้เป็นศูนย์เรียนรู้แก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรในอำเภอวังหินมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และภาคภูมิใจที่การศึกษาเรียนรู้ปฏิบัติด้วยความตั้งใจของเราเกิดผลลัพธ์ที่ดี และสามารถต่อยอดให้กับผู้อื่นได้

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ประธานแปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๘ ตำบลสูง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
- ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลสูง
- หัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีบ้านหนองนารี
- หมอดินอาสาอำเภอวังหิน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- เสียสละเวลาส่วนตนเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรในอำเภอวังหิน คือ เสียสละเวลาจัดทำแผนขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร เสียสละเวลาเพื่อประสานหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหา และสละเวลาในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้

- เสียสละทรัพย์สินเงินทองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม คือ สละค่าเดินทางเพื่อประสานหน่วยงานภาคี เครือข่ายในการพัฒนาขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในอำเภอวังหิน สละค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสาร ขอรับสนับสนุนงบประมาณหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อเกษตรกรในอำเภอวังหิน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

- ๕.๑ มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม
- ๕.๒ มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน
- ๕.๓ ทำวันนี้ให้ดีที่สุด

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอวังหิน ผู้นำชุมชนตำบลสูง

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ตั้งทีมถอดบทเรียน
- ประชุมวางแผนการดำเนินงาน ตั้งวัตถุประสงค์ในการถอดบทเรียน
- ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลการปฏิบัติภายในศูนย์เรียนรู้
- ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ
- สรุปข้อมูลและจัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน
- เผยแพร่การถอดบทเรียนและนำไปใช้ประโยชน์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

หัวข้อในการถอดบทเรียนยังไม่มีความชัดเจน เข้าใจยากในบางประเด็น

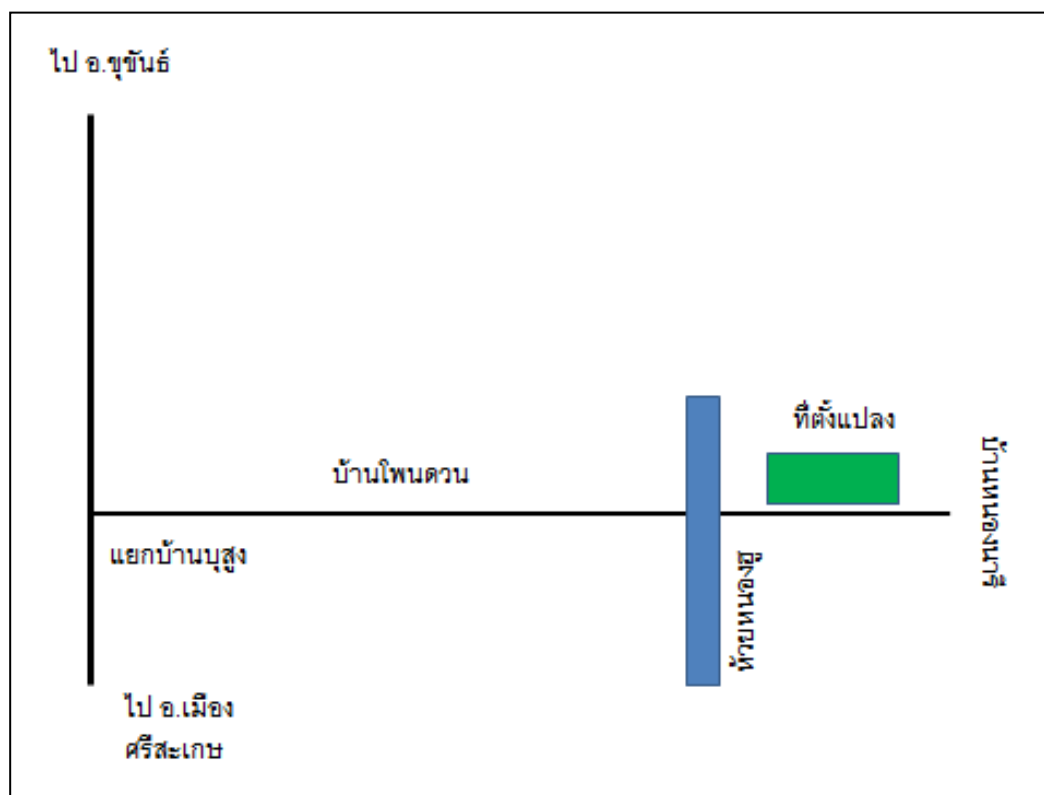
*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

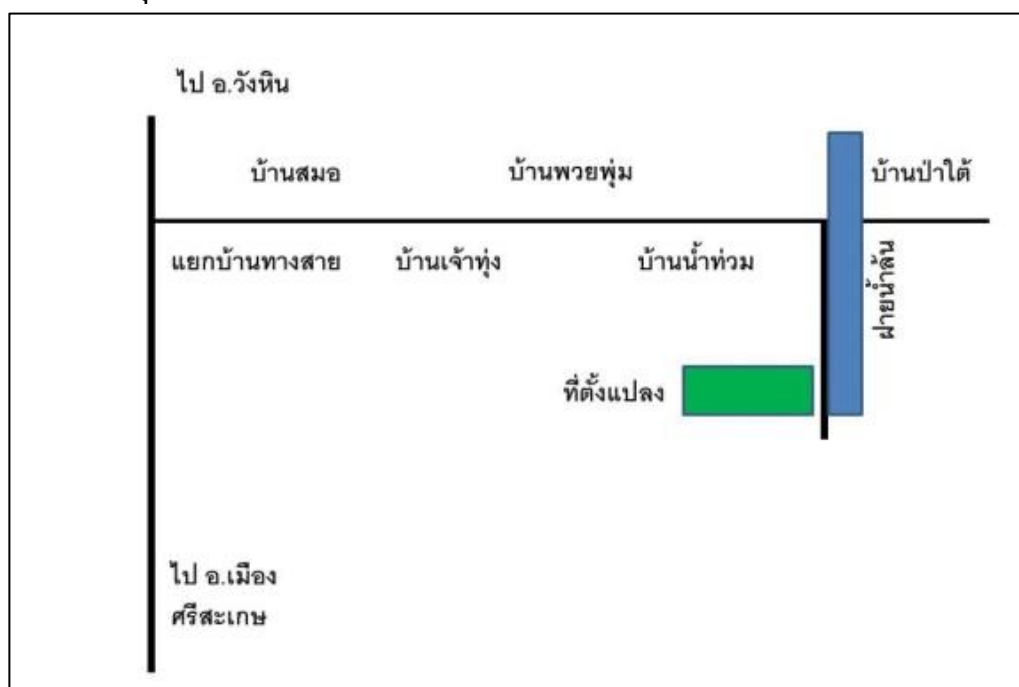
ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้งศพก.หลักและศพก.เครือข่าย อำเภอวังหิน

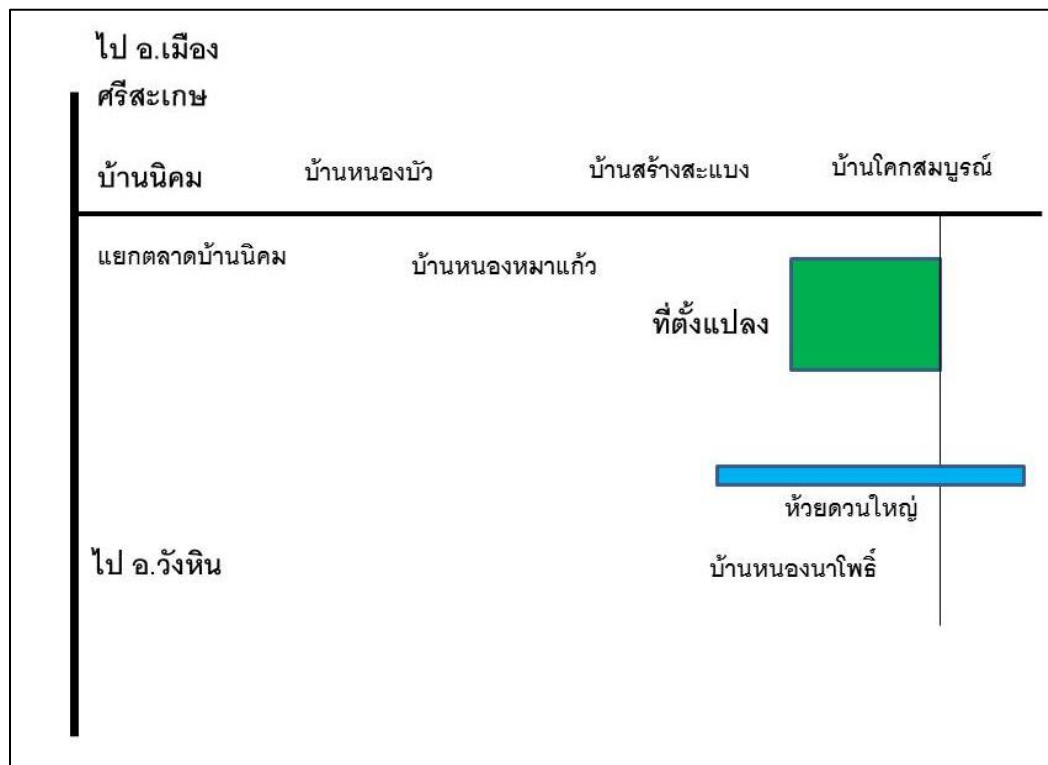
๑. ศพก.หลัก อำเภอวังหิน

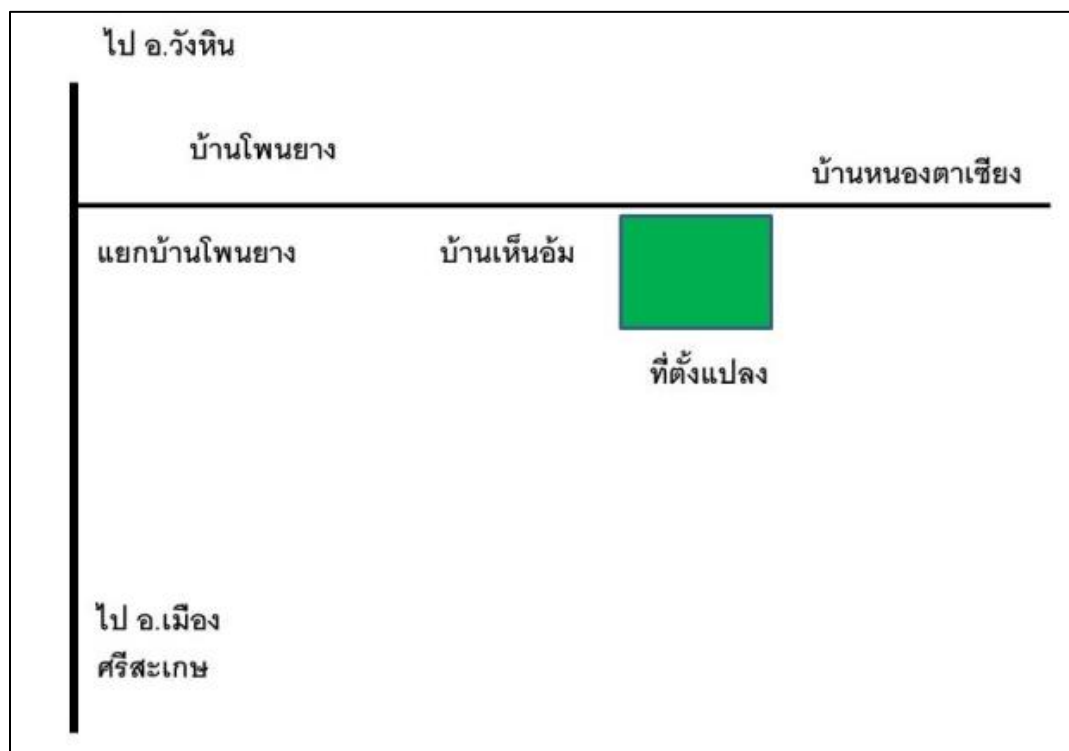
๒. ศพก.เครือข่ายตำบลทุ่งสว่าง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

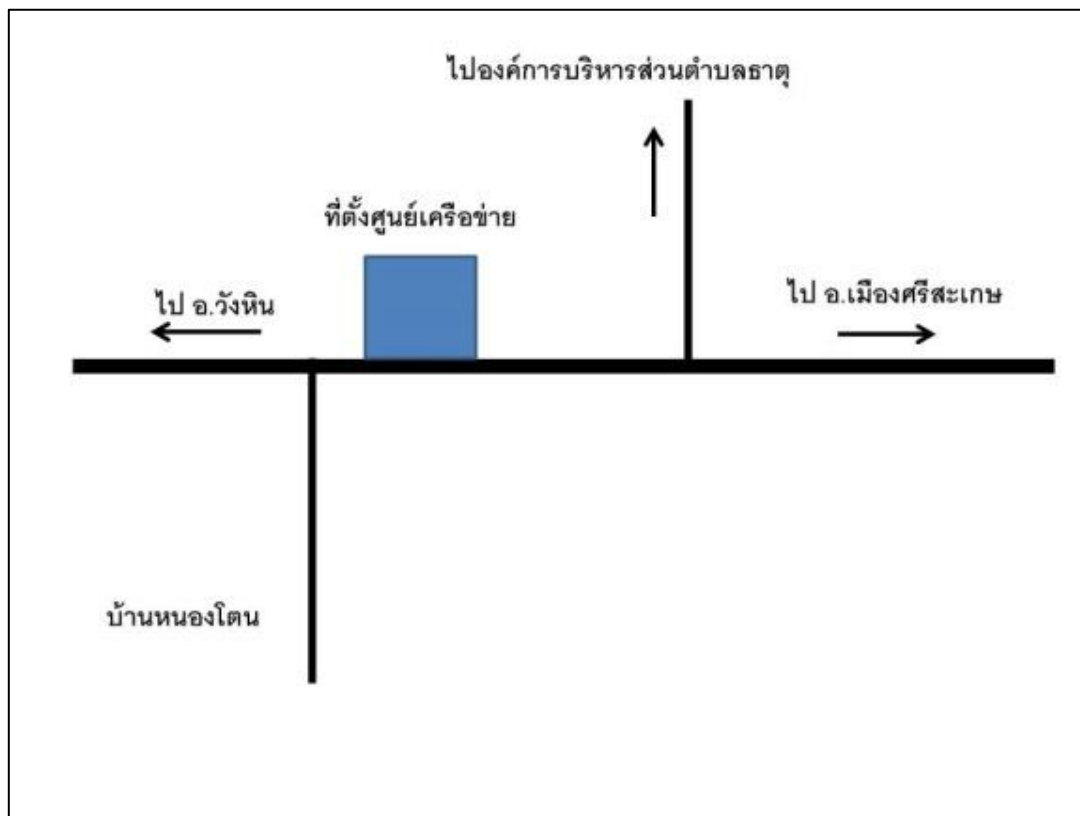
๓. ศพก.เครือข่ายโคกสมบูรณ์ฟาร์ม ตำบลบ่อแก้ว อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

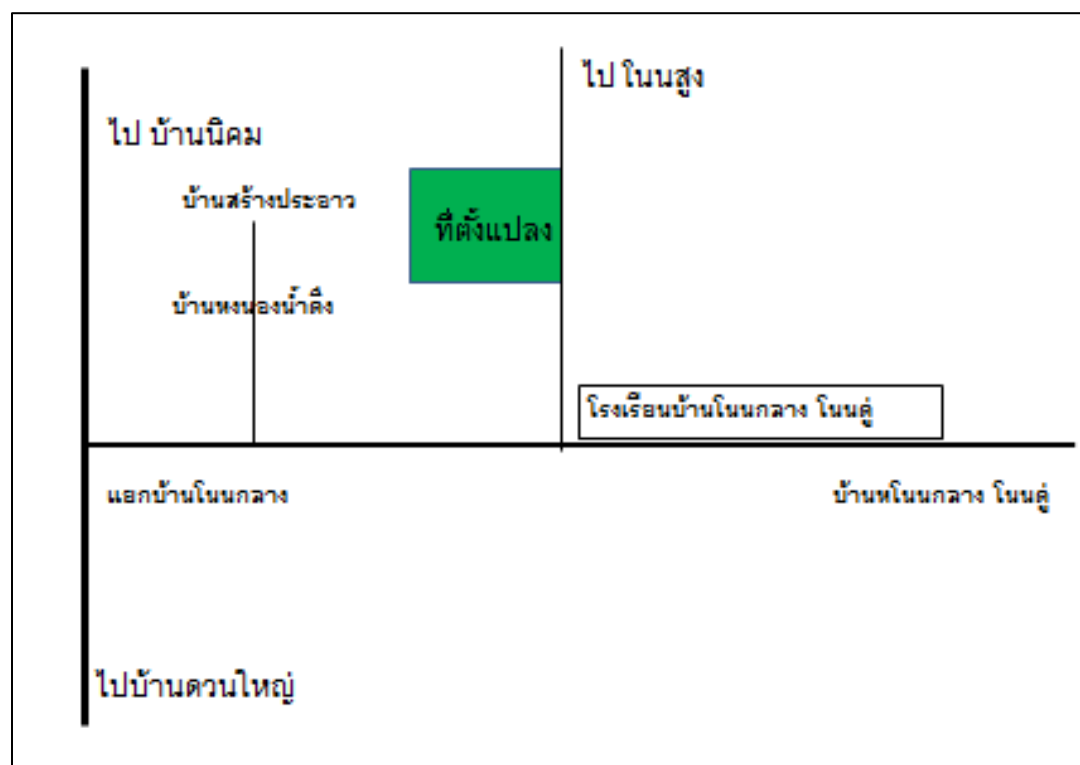
๔. ศพก.เครือข่ายพืชสวนนาป่าคันทองคำ กลีกรมไร่สาร

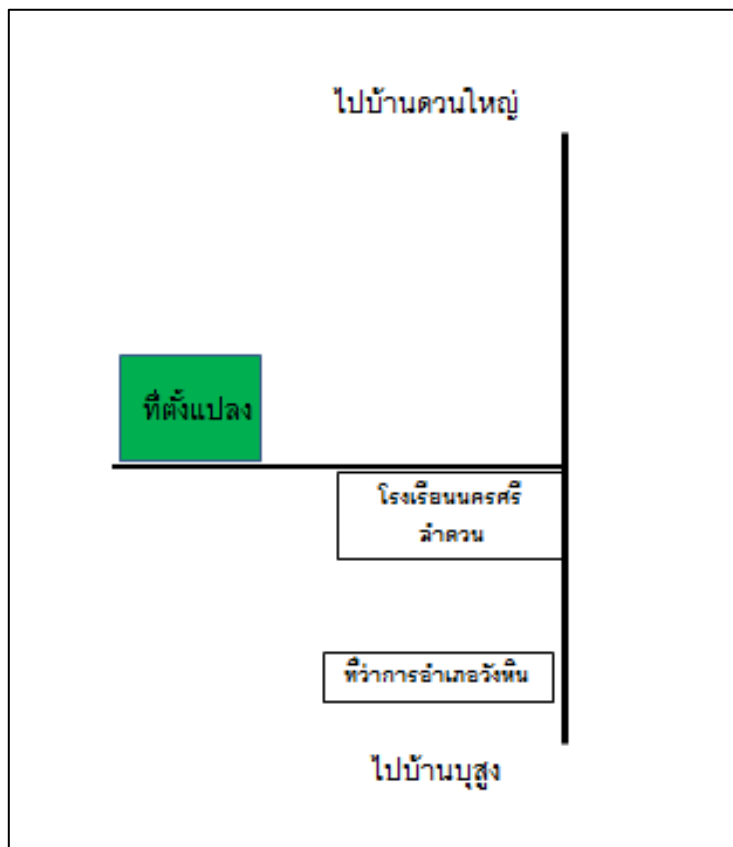
๕. ศพก.เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ห้องเรียนศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตำบลธาตุ

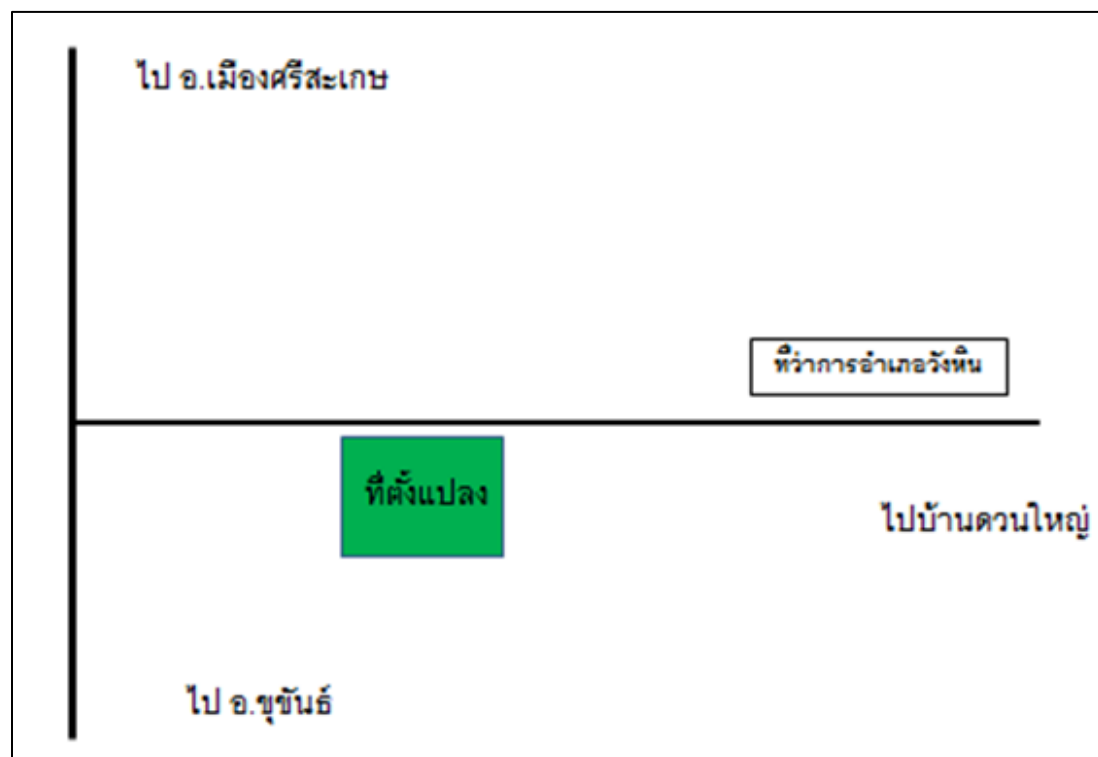
๖. ศพก.เครือข่ายศูนย์เรียนรู้บุญมีฟาร์มตามรอยเท้าพ่อ

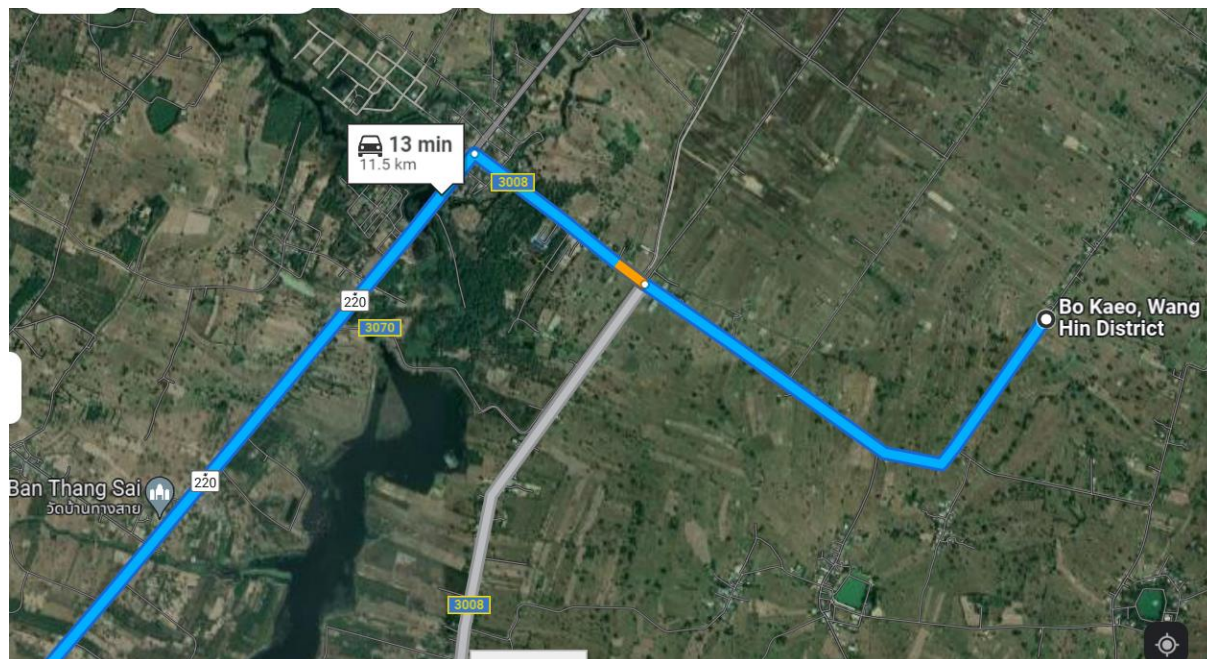
๗. ศพก.เครือข่ายสวนไผ่กิมซุงชะอมนิตยา

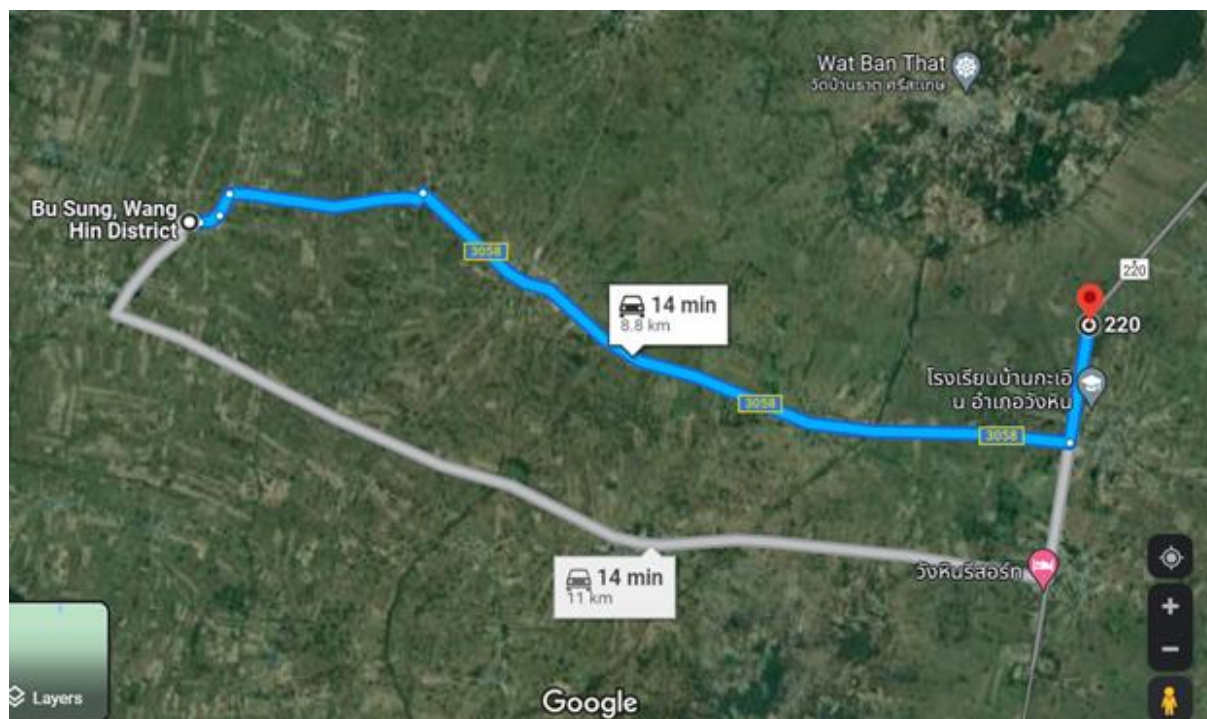
๘. ศพก.เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่บ้านดอนพระเจ้า

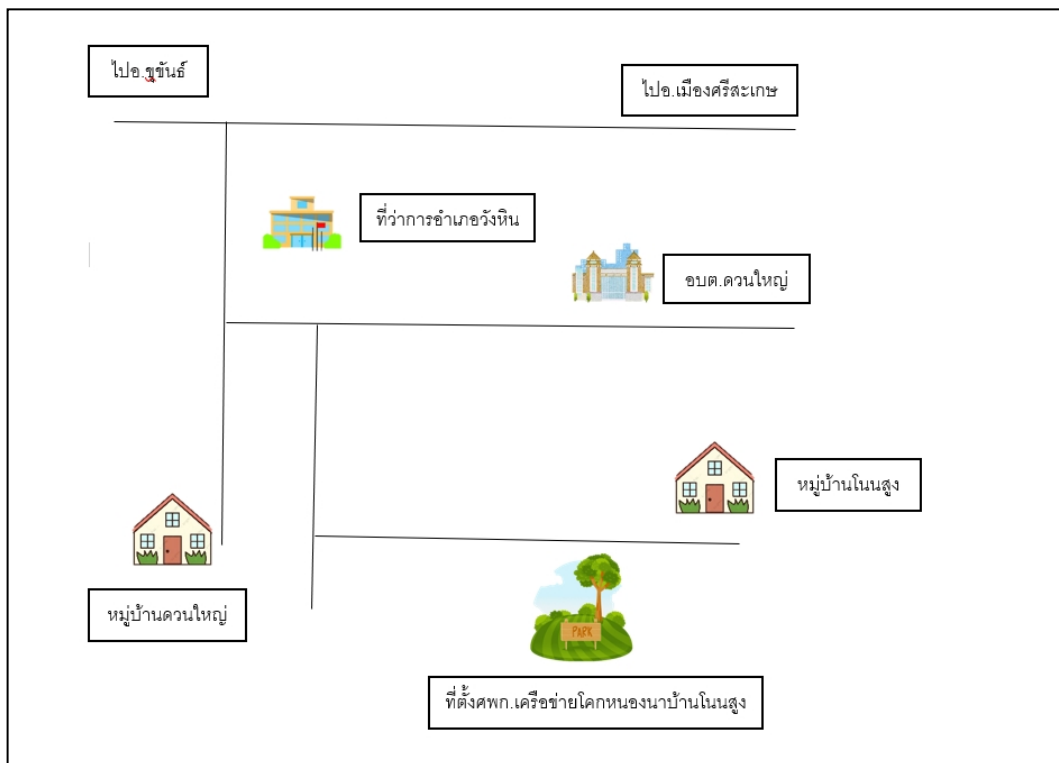
๙. ศพก.เครือข่ายสวนสายทอง

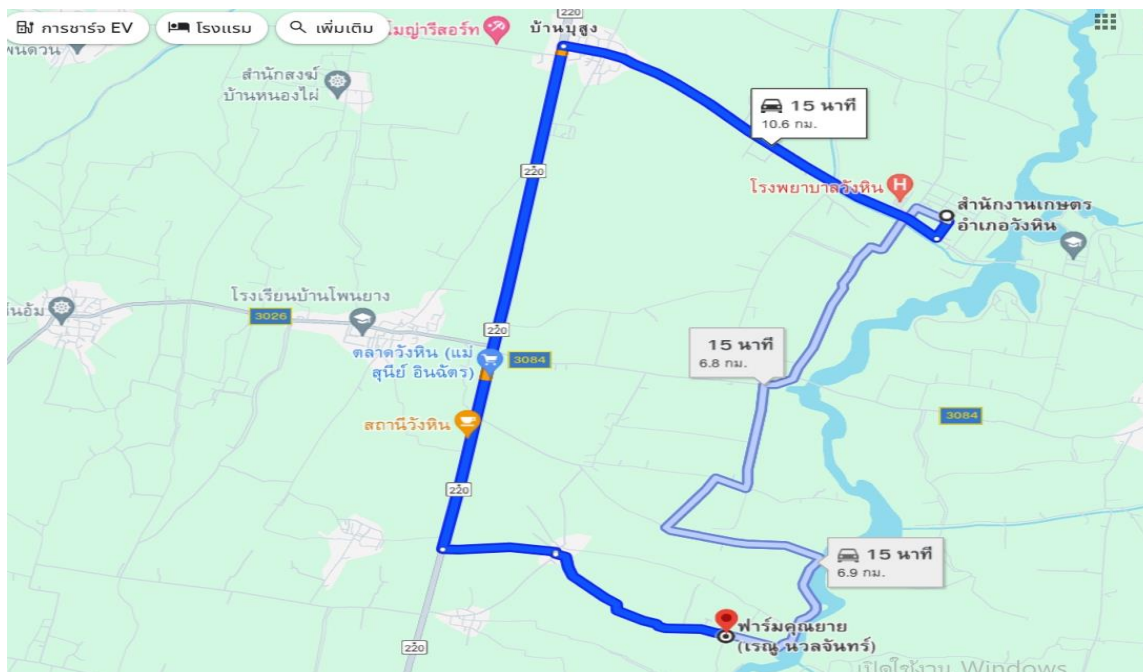
๑๐. ศพก.เครือข่ายสวนบุญประเสริฐ

๑๑. ศพก.เครือข่ายโคกหนองนา บ้านโนนสูง

๑๒. ศพก.เครือข่ายโคกหนองนา บ้านโนนสูง

๑๓. ศพก.เครือข่ายเกษตรผสมผสานบ้านหนองนารี

